

Høring fra Kirkerådet: Justeringer av hovedgudstjenesten og alminnelige bestemmelser

Hørings svar fra Tjensvoll menighet Stavanger Domprosti, Stavanger bispedømme

Tjensvoll menighetsråd (MR) takker for invitasjonen til å komme med egen høringsuttalelse på Kirkerådets høring: *Justeringer av hovedgudstjenesten og alminnelige bestemmelser*. Hørings svaret ble behandlet og vedtatt i menighetsrådet 21. mars 2018, som MR-sak 20/18.

Opplysninger:

Adresse:	Tjensvoll menighet, Postboks 201, 4001 Stavanger
Menighetsrådsleder:	Ola Skuterud
Kontaktperson:	Helge Helgesen, sokneprest, tlf. 413 09 611

Innledning:

Vi i Tjensvoll menighetsråd (MR) er svært positive til at man gjennom denne justeringen ønsker å samle Den norske kirke (DnK) om færre alternativer i gudstjenesteliturgien. Det vil bidra til større enhet i kirken.

Vi støtter også intensjonen med justeringen; at den enkelte gudstjenestedeltager nå lettere kan gjenkjenne og ha mulighet til å «kunne liturgien», enn før.

Da gudstjenestereformen ble innført i 2012, la den opp til altfor stor grad av valgfrihet og variasjon, som igjen skapte mye fremmedgjøring i forhold til gudstjenesten.

- Reformen var formet rundt de tre kjernebegrepene; stedegngjøring, involvering og fleksibilitet. Den store mangelen var imidlertid hensynet til «gjenkjennelse», og utfordringene dette ville gi ble påpekt av mange allerede før innføringen av reformen.

Dette med en samlende liturgi mener vi er så viktig, at lokale avvik og detaljer blir mindre viktige! Det viktigste her er at rekkefølgen og gangen i gudstjenesten blir tilnærmet lik i hele kirken.

- Det er likevel positivt at det også i den nye justeringen er åpnet for variasjon, selv om disse nå mer ligger i valget av ulike enkeltledd.
- For øvrig mener vi at det også burde være en egen, felles gudstjenesteliturgi når barn er involvert, slik vi f.eks. hadde i familiegudstjenesteliturgien fra 1977.
- Menighetene burde også få en viss grad av frihet til å avholde andre gudstjenester som avviker fra hovedordningen, såsom Taizé-, blues-, vandregudstjenester m.m, men at også disse blir en del av prosessen rundt godkjennelse av menighetenes gudstjenesteordninger.

Høringstema 1: Hvordan øke kvaliteten og antall deltagere i gudstjenesten?

Gudstjenestestatistikkene forteller at antall gudstjenestedeltagere ikke gikk opp i perioden 2010 til 2016.

Mht. familiegudstjenesten gikk antallet deltagere dramatisk ned i hele DnK, fra 870 000 i 2012 til 713 000 deltagere i 2016. I DnK som helhet, gikk den ned, kanskje pga at ordningene for nettopp særlige familiegudstjenester ikke ble videreført i reformen.

Nattverdsdeltagelsen økte totalt sett, fordi reformen medførte hyppigere nattverdsfeiring. Men den økte ikke i snitt pr. gudstjeneste, slik nattverdsdeltagelsen ble målt før.

Høringsspørsmål 1a: Hvordan mener dere gudstjenestereformen har påvirket gudstjenestelivet i deres menighet og i DnK?

- På den positive siden bidro reformen muligens til en økt liturgisk bevissthet, men også vår erfaring er at reformen ikke bidro til økt oppslutning!
  - o Et hovedproblem med den nye ordningen var at den bidro til mer fremmedgjøring enn trygghet på gudstjenesten.
- Da gudstjenestereformen ble innført, var det knyttet særlig store forventninger til mer deltagelse fra ungdom i gudstjenesten. Men også her har reformen bidratt lite. Å inkludere flere unge og unge foreldre i gudstjenesten er fremdeles en av kirkens største utfordringer!
- Vi mener ellers at det er andre faktorer som spiller mer inn på gudstjenestelivet og deltagelse, enn selve liturgien! (Herunder er bare noen nevnt).
  - o I vår handlingsplan har MR f.eks. satt fokus på «bekjentgjøring, invitasjon og mottagelse», og måten dette skjer på, som særdeles viktige bidrag til større oppslutning.
  - o Andre og nyere utfordringer spiller også inn:
    - Den stabile eldregenerasjonen er i ferd med å forsvinne. Eldregenerasjonen er i endring. Mange reiser mer enn før.
    - Vi merker også at mange flytter oftere, og derfor ikke lenger har samme grad av tilknytning til en bestemt menighet, eller til kirken som sådan.
    - I tillegg har også folks fritidsbehov og -vaner endret seg, o.s.v.

1b: Hva har fungert godt? Dårlig?

- Menigheten har hatt problemer med å lære seg menighetens lokale grunnordning. Vi må alltid ha program eller PwP når vi feirer gudstjenesten.
- For store variasjoner oppleves ikke nødvendigvis som inkluderende.
- (Se ellers svarene under 1a).

1c: Hvilke av momentene over mener dere vi særlig bør rette vår oppmerksomhet mot i gudstjenestearbeidet fremover?

- Muligens vurdere om det skal være et mål å «kunne» gudstjenesteordningen. Og i så fall; hvordan skal man legge bedre til rette for det?
- Kanskje vurdere forordnede gudstjenester på hverdager for «friluftsfolket».
- (Se ellers svarene under i 1a).

1d: Hvilke behov ser dere for et mer variert gudstjenesteliv med ulike former for gudstjenester?

- Som nevnt i innledningen: Selv om vi støtter en hovedordning som blir tilnærmet lik for hele DnK, bør menighetene likevel ha mulighet til gudstjenester som avviker fra hovedordningen.
  - o Familiegudstjenesten er en slik form for gudstjeneste, der menighetene bør kunne stå friere enn ved hovedordningen.

Høringstema 2: Alminnelige bestemmelser for hovedgudstjenesten.

Høringsspørsmål 2: Mener dere det er behov for å justere eller presisere noe ved prosedyren for hvordan menighetens lokale grunnordning utarbeides og vedtas (jf. Alminnelige bestemmelser)? Hva bør endres?

- Bestemmelsene fungerer greit på dette punkt. Det er greit at noe avgjøres lokalt, noe av biskopen, og noe av kirken sentralt.

- Det er tjenlig at biskopen er godkjenningsmyndighet for den lokale grunnordningen, og påser at alminnelige bestemmelser blir fulgt.
  - Med en felles ordning for hovedgudstjenesten, vil gudstjenesteordningen i utgangspunktet være godkjent, inkludert de valgmulighetene som foreligger. Men i tråd med det vi allerede har nevnt; godkjenningsprosedyren bør også inkludere gudstjenester som avviker fra hovedordningen.
- Prosten har ansvar for å organisere prestetjenesten. Likevel bør ikke prosten ha ansvaret for å sette opp gudstjenesteplanen for den enkelte menighet! Det ansvaret bør, som i dag, ligge hos sokneprest og menighetsråd.

Høringstema 3: Justeringer i hoveddel I. Samling, ledd 1-8.

Høringsspørsmål 3e: Er dere enige i at samlingsbønnen ikke lenger blir obligatorisk.

- Ja, så lenge kollektbønnen eller dagens bønn har kommet tilbake, og blir obligatorisk. Da kan det være greit å velge om man ønsker samlingsbønn eller ikke.

3f: Har dere endringsforslag eller kommentarer til leddet syndsbekjennelse i høringsforslaget?

- Nei. Færre alternativer er samlende for kirken.
- Kanskje bør syndsbekjennelsen av samme grunn, være obligatorisk på samme sted i begynnelsen av gudstjenesten.

3i: Er dere enige i at ledd 8 Dagens bønn blir obligatorisk i alle hovedgudstjenester, og ikke et valgfritt ledd?

- Ja. Bønnen bør være samlende for hele kirken. Det er også fint at kirkeåret blir markert på denne måten.

Høringstema 4: Justeringer i hoveddel II. Ordet, ledd 9-17.

Høringsspørsmål 4: Har dere endringsforslag eller kommentarer til hoveddel II. Ordet?

- DnK bør sammen med hele den verdensvide kirke, stå under alle tekstlesingene! Evangelieordets betydning blir ikke forringet om man står under alle tekstlesningene.
  - Særlig er valgene de ulike menighetene tar, når evangelieteksten ikke er pretekst, ofte merkelige.
- Vi ønsker også «Høymessesalmen» som går på dagens karakter, tilbake mellom de to første tekstlesningene!
- Hvis 1977-utgaven (Hovland) blir alternativ som melodivalg, bør Hallelujaverset kunne settes før første tekstlesing! Altså at det blir et «kan» her.
- Plasseringen av trosbekjennelsen er etter reformen forvirrende, i forhold til om det er dåp og ikke dåp i gudstjenesten. Dette kunne man lett løst ved at trosbekjennelsen alltid kom i begynnelsen av «Ordets del» slik som i 77-utgaven. En slik plassering kan absolutt forsvares teologisk.

Høringstema 5: Justeringer i hoveddel III. Nattverd, ledd 18-21.

Høringsspørsmål 5a: Kommenter gjerne nattverdspraksisen i menighetene i dag med tanke på særkalk og/eller intinksjon og med tanke på mottagelse av nattverd stående eller knelende på alterringen/altersranken?

- I Tjensvoll kirke mottas nattverden stående. Arkitekten har lagt opp til at det ikke er noen alterring med knefall.

- Utdeling med særkalk er vår normalordning. Intinksjon skjer på ca 30% av gudstjenestene, gjerne av praktiske årsaker; når det er mange, når det både er dåp og nattverd, i ferier m.m. Ellers har intinksjon absolutt bidratt til at flere går til nattverd.
- Kontinuerlig nattverd kan vurderes som alternativ.

5b: Gi gjerne kommentarer til valgene av ordene som er foreslått.

- Nye utdelingsord er: Dette er Jesu kropp. Dette er Jesu blod.
- Utvalget er splittet i synet på bruk av ordene «kropp/legeme». – «Kropp» er et mer oppdatert ord å bruke. – «Legeme» gir mer distanse. Innvendingen mot «kropp» gjelder forøvrig også bruken av både kropp og legeme ellers i nattverdsliturgien.
- Gjeldene ordning i menigheten: Dette er Jesu legeme. Dette er Jesu blod.

5c: Er dere enige i at takkofferet inngår i nattverdsliturgien, og ikke i forbønnsdelen?

- Takkofferet bør ikke inngå i nattverdsliturgien!
  - o Det har i mange av våre misjonskirker ført til den oppfatning av at vårt offer må gis først, som en betingelse for å motta nattverdens gaver. En slik forestilling bør det ikke legges opp til!
- Gjeldende ordning i menigheten: Offeret tas opp før salmen før nattverden.

5e: Har dere kommentarer etter endringsforslag til ledd 19 og 20 i høringsforslaget?

- Nei.

Høringstema 6: Justeringer i de enkelte nattverdsbønnene.

Høringsspørsmål 6: Gi gjerne kommentarer eller endringsforslag til nattverdsbønnene.

- Vi synes det er positivt med de bønnene som er foreslått, og at diss også gir mulighet for tilstrekkelig variasjon.

Høringstema 7: Justeringer i hoveddel IV. Sendelse, ledd 22-25.

Høringsspørsmål 7: Har dere kommentarer eller endringsforslag til hoveddel IV. Sendelse?

- Nei.

Generelle kommentarer til slutt:

- Høringen omfatter ikke dåpsliturgien. Det burde den.
- Språket og rytmen i forbønnsleddene er ikke særlig gode. Språket, rytmen og setningslengder i hele 77-utgaven ga en mye lettere og mer naturlig lesning.
- At melodivalg er utelatt i denne høringen er vel bevisst? Den diskusjonen kommer vel senere?

På vegne av Tjensvoll menighetsråd,
Ola Skuterud, menighetsrådsleder.